

Diarienummer:
KSN-2021-01237
PBN 2021-003316

Bildande av Fjällnora naturreservat Uppsala kommun 2022

Innehåll

Beslut.....	3
Naturresevatets syfte	3
Skäl för inrättande av naturresevat	3
Föreskrifter för naturresevatet.....	4
Föreskrifternas ikraftträdande	8
Andra bestämmelser som gäller för området.....	8
Upplysningar	10
Miljö kvalitetsmål	10
Uppgifter om naturresevatet.....	10
Ärendets beredning	14
Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning och motivering	14
Intresseprövning och överensstämmelse med miljömålen	15
Hur man överklagar	15
Sändlista.....	16
Bilagor	17

Beslut

- Fjällnora förklaras som naturreservat, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808). Naturreservatet har en avgränsning som framgår av beslutskarta, bilaga 1.
- Naturreservatets namn ska vara Fjällnora naturreservat.
- För att trygga ändamålet med naturreservatet beslutar Uppsala kommun att nedan angivna föreskrifter ska gälla samt att föreskrifternas ikraftträdande ska gälla för naturreservatet, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken,
- Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken ska gälla omedelbart, även om de överklagas.
- Uppsala kommuns kommunfullmäktige fastställer en skötselplan enligt bilaga 4, detta med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.
- Uppsala kommun är förvaltare för naturreservatet, detta i enlighet med 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. och vad som följer av 21 § samma förordning.

Naturreservatets syfte

Syftet med naturreservatet Fjällnora är att långsiktigt skydda ett större sammanhängande natur- och friluftsområde med höga värden för rekreation och biologisk mångfald.

En precisering av syftet är att bevara ett uppländskt landskapsavsnitt med gamla, blockrika barr- och lövskogar, bryn med ädellövträd och hassel, ängs- och betesmarker samt vattenmiljöer. Naturreservatets värden för friluftslivet ska upprätthållas och utvecklas så att besökare kan bedriva olika typer av friluftaktiviteter samt kunna uppleva olika naturmiljöer och biologisk mångfald. Verksamhet inom naturreservatet med anknytning till friluftsliv, besöksnäring och naturpedagogik ska finnas.

Syftet ska uppnås genom att:

- förbjuda skogsbruk,
- förbjuda exploaterande verksamheter förutom sådant som har koppling till friluftslivet i området,
- utveckla värden för friluftslivet och tillgodose behovet av att uppleva naturmiljöer och skönhetsvärden. En långsiktig samexistens mellan olika typer av friluftsliv och biologisk mångfald ska eftersträvas,
- utveckla tillgängligheten i området, informera om området samt erbjuda goda förutsättningar till pedagogisk verksamhet som belyser natur-, vatten- och kulturmiljövärden,
- förstärka livsmiljöer för hotade och skyddsvärda arter,
- hävda kulturmarker genom främst betesdrift och slätter.

Skäl för inrättande av naturreservat

Fjällnora är idag ett av kommunens mest frekventerade friluftsområden med möjligheter till friluftsliv året om. Området har stora friluftslivsvärden kopplade till

naturupplevelser, bad, paddling, naturpedagogik, kulturlandskap, vinteraktiviteter och vandring.

Områdets värden kan skadas av exploaterande verksamheter, konventionellt skogsbruk eller annan skada på mark och vegetation. I området förekommer jordbruksmark som gynnas av att hållas öppen genom fortsatt hävd med bete eller slätter.

Med områdets höga natur- och friluftsvärden finns det ett tydligt behov av ett varaktigt skydd med fokus på tillgänglighet, folkhälsa, naturvärden och naturpedagogik. Naturreservat bedöms vara det mest lämpliga instrumentet för att långsiktigt skydda området från ändrad mark- och vattenanvändning och säkerställa den skötsel som behövs för att bevara och utveckla områdets värden. Bildandet av Fjällnora naturreservat innebär att ett område för friluftslivet och med värdefulla naturmiljöer i form av äldre skog, naturbetesmarker och sötvattenstrand, skyddas för framtiden.

Föreskrifter för naturreservatet

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Uppsala kommun med stöd av 7 kap. 5,6 och 30 §§ miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken mm om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. utföra skogsbruksåtgärder, såsom att avverka, röja, så, plantera, markbereda, bryta stubbar eller upparbeta vindfällan, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar,
2. uppföra byggnad, torn, mast, vindkraftverk eller anlägga parkering, brygga, båtplats, bro, pir, väg, uppföra stängsel eller uppföra annan anläggning eller anordning,
  - detta med undantag för stängsling av tillfälligt arbetsområde,
3. gräva, schakta, dumpa, tippa, fylla ut, muddra, skada berg eller hållmark eller göra annan mekanisk påverkan i mark eller vatten,
4. anordna upplag annat än tillfälligt (högst tre månader) för jordbruket, skogsskötsel, underhåll av stigar, gång- eller cykelväg, väghållning eller annat upplag i samband med områdets skötsel,
5. bedriva energiskogsodling eller julgransodling på åkermark, skogsplantera betesmark, åkermark eller åkerholmar,
6. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,
  - detta med undantag för skyltning till direkt anslutande verksamhet, vägskyltar, sjömärken, utmärkning av ledningar samt varningsskyltar för tillfälligt arbetsområde.

Utan tillstånd från tillståndsmyndigheten är det förbjudet att

1. anlägga ny ledning i mark, luft eller vatten, inklusive att gräva ned befintliga luftledningar. Ledningsdragningar ska då i första hand förläggas utanför naturreservatet. Om så inte är möjligt ska befintlig infrastruktur inom naturreservatet nyttjas så långt som möjligt, till exempel vägar eller leder,
2. uppföra anläggningar eller genomföra åtgärder som syftar till förbättrad vattenkvalitet, såsom dagvattenanläggningar, avloppssystem, nyanläggning eller återställning av våtmarker,
3. anlägga eller utvidga parkeringsplatser för besökare till området,
4. utöka befintlig campingplats/husvagnsuppställning,
5. uppföra nya campingstugor,
6. uppföra nya friluftsanläggningar eller utöka befintliga friluftsbanor eller friluftsanordningar,
7. anlägga nya allmänna badplatser med tillhörande anläggningar såsom bryggor och besöksytor,
8. bredda befintlig väg ner till friluftsområdet och/eller anlägga gång- cykelväg längs nämnda väg,
9. uppföra jakttorn eller anlägga åtel för jakt på vildsvin, förutsatt att det finns skäl till att anläggningen behöver placeras inom naturreservatet. Syftet med åtel ska vara att underlätta vid jakt och inte att utöka vildsvinstammen.

De åtgärder/anläggningar som prövas som tillstånd, behöver inte dispens utan ska ses som undantagna från förbuden.

Fler undantag från föreskrifterna anges under D nedan.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om förpliktelse för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till mark och vatten förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser samt uppsättning och underhåll av reservatsskyltar, vägvisare, upplysningsskyltar och liknande arrangemang,
2. underhåll, skötsel och vid behov nyanläggning av anordningar och anläggningar för friluftslivet som entréer, parkeringsplatser, dass, toaletter, leder, bryggor, friluftsbad, stängselgenomgångar/stättor, spänger, gräsytor, bollplaner, informationstavlor, rastplatser, eldstäder, soptunnor, vedförråd, naturlekplatser, friluftsbanor, utegym eller andra friluftsanläggningar. Vid nyanläggning ska ett respektavstånd på minst 50 meter hållas till gränsen för privata bostadsfastigheter. Befintliga vägar och byggnader får underhållas,
3. byggnader för förvaltning, service och drift av naturreservatet, får vid behov byggas om eller nyanläggas, förutsatt att vid nyanläggning ska ett respektavstånd på minst 100 meter hållas till gränsen för privata bostadsfastigheter,

4. kanalisering av friluftslivet genom anläggning av separata stigar eller leder för exempelvis ridning eller terrängcykling, där så är möjligt och vid behov,
5. naturvårdsinriktad skötsel såsom naturvårdsinriktad röjning, luckhuggning, frihuggning, trädfällning, ringbarkning, eldning av röjningsmaterial, tillskapande av död ved och faunadepåer, slätter, slyröjning, andra åtgärder för skyddsvärda träd, skötsel av stränder och våtmarker, vassröjning,
6. skötselåtgärder i syfte att upprätthålla anläggningar för friluftslivet och miljöer i anslutning till forn- och kulturlämningar, såsom fällning av yngre träd och röjning av sly, förutsatt att hänsyn tas till förekommande naturvärden,
7. jordbruksdrift, främst bete och slätter, i områden enligt bilaga 2 med därtill nödvändiga åtgärder såsom stängsling, restaurering, röjning, rensning av befintliga diken, omhändertagande av vindfällan, framförande av motorfordon i terräng i samband med åtgärder,
8. genomföra förstärkningsåtgärder för fridlysta eller hotade arter såsom exempelvis att tillskapa blomrika marker, utveckla bryn, plantera ädellöv, anläggning av skyddszon vid diken, detta med tillhörande skötsel och underhåll,
9. åtgärder i syfte att begränsa eller förhindra angrepp av skadeinsekter, svampangrepp eller dylikt som riskerar att hota prioriterade bevarandevärden, däribland åtgärder mot granbarkborre såsom barkning, rotkapning av vindfällda granar, fällning och utförsel av angripna granar,
10. undersökning och dokumentation av mark, vegetation, djurliv och andra naturförhållanden samt insamling av nödvändigt bestämningsmaterial,
11. bekämpning av invasiva eller främmande arter eller andra arter som riskerar att motverka syftet med reservatet,
12. nyttjande av vägar och framförande av motorfordon i terräng i samband med åtgärder som hör samman med naturreservatets förvaltning,
13. i det fall markägare/arrendator inte kan tillgodose behovet av bete eller slätter i så anvisade områden kan förvaltaren ianspråka brukningsrätten för att trygga reservatets syfte.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken m.m. om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordning i övrigt inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, gräva upp växter eller att skada eller störa växt- och djurliv,
2. samla in mossor, lavar eller vedlevande svampar med undantag för enstaka exemplar för artbestämning,
3. samla in insekter eller andra ryggradslösa djur annat än enstaka individer för artbestämning,
4. framföra motordrivet fordon annat än på vägar,
5. ställa upp motorfordon och husvagn/husbil annat än på därför upplåtna och iordningställda platser,

6. sätta upp tavla, skylt, affisch, markering eller permanent snitsla spår, med undantag för en vecka i samband med jakt eller särskilt arrangemang för friluftslivet,
7. elda på annan plats än vid iordningställda eldstäder, med undantag för vad som anges under D,
8. tälta inom område som markerats på karta i bilaga 3,
9. rida annat än på väg eller särskilt anvisad led,
10. orsaka störande ljud på kvällar och nätter (efter kl. 22 och före kl 7) genom att använda musikanläggning, pyroteknik eller annat som orsakar hög ljudvolym.

Utan tillstånd från tillståndsmyndigheten är det förbjudet att

1. anordna lägerverksamhet eller större organiserade träningar, tävlingar, övningar eller motsvarande (över 300 deltagare).

Upplysningar:

Notera att det inte finns förbud mot att plocka blommor, bär och matsvamp för privat bruk inom allemansrättens och artskyddsförordningens begränsningar.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för:

1. förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra/vidta de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
2. att fälla träd eller kapa grenar som utgör fara för människor, byggnad, anordning eller som hindrar framkomlighet på väg, led eller stig, detta efter överenskommelse med förvaltaren av naturreservatet,
3. innehavare av särskild rätt att utföra de åtgärder som omfattas av den särskilda rätten, däribland drift och underhåll av befintliga byggnader, vägar och anläggningar, underhåll och drift av befintligt ledningsnät, underhåll av diken. Planerade åtgärder som kan påverka markskikt eller naturvärden, däribland vuxna ädellövträd eller gammal tall, ska föregås av samråd med reservatsförvaltaren. Pågående driftstörning får åtgärdas utan samråd. Om körskador uppstår ska markskiktet återställas. Nödvändiga fordon och maskiner får användas och varningsskyltar får sättas upp,
4. jakträttsinnehavaren att bedriva jakt inom ramen för jaktlagstiftningen, att skylta eller snitsla i samband med jakt, att genomföra försiktig siktröjning av sly vid naturliga skjutgator samt att framföra lättare motordrivet fordon i terrängen för uttransport av fällt vilt,
5. för reservatsförvaltaren eller av förvaltaren utsedd uppdragstagare eller annan behörig person att eftersöka och avliva skadat vilt och i samband med det framföra lättare motordrivet fordon i terrängen,
6. genomföra fältundervisning och i samband med det samla in naturmaterial i undervisningssyfte eller uppföra mindre kojor i samband med lek eller annan barnaktivitet,

7. att genomföra nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning, översvämning, oljeutsläpp och sjukvårds-, polis- eller räddningsåtgärder,
8. för myndigheter inom totalförsvarets militära del att genomföra insatser när det gäller akut fara för miljö, människoliv eller akut hot mot Sveriges säkerhet,
9. för person med nedsatt rörelseförmåga att framföra eldriven rullstol eller permobil på anvisade leder och stigar,
10. förvaltaren att godkänna aktivitet kopplad till forskning eller undervisning såsom grävning av provgropar, utmärkning av provrutor, insamling av ryggradslösa djur eller liknande, detta så länge inte naturvärden tar skada.

Vidare ska föreskrifterna under A och C ovan inte utgöra hinder för friluftsförmedlande åtgärder enligt nedanstående punktlista inom friluftsområde markerat i bilaga 3. Hänsyn ska tas till naturvärden, exempelvis vuxna ädellövträd, gammal tall eller gran samt större hasselbuskage. Om sådana träd riskerar att påverkas ska samråd ske med reservatsförvaltaren.

- skötsel och underhåll av befintliga byggnader, vägar, camping, badplatser, bryggor, bollplaner, äventyrsbanor och friluftsanläggningar,
- ersättning av byggnader i samma läge och av samma storlek,
- utbyggnad av byggnad för restaurang/café/uthyrning som inte medför större ingrepp i omkringliggande vegetation,
- anordnande av stigar, soptunnor, spänger, eldstäder, vedförråd, livbojar, skyltar, hoppstörnar, bänkar, bord, stängselgenomgångar/stättor och andra enkla anordningar för friluftslivet som inte medför större ingrepp i mark, vegetation eller vatten,
- röjning av sly, fällning av unga träd och klippning/slagning av markvegetation,
- grillning med el, gasol eller kol på grillar med ben i direkt anslutning till husvagnar eller stugor.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen publiceras i kommunens författningssamling.

Andra bestämmelser som gäller för området

Uppsala kommun vill erinra om att utöver reservatsföreskrifterna gäller även andra lagar, förordningar och föreskrifter för området. Av särskild betydelse för reservatets syften är bland annat:

- Vissa växt- och djurarter är fridlysta enligt artskyddsförordningen (2007:845).
- I terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) finns bestämmelser om körning i terräng med motordrivna fordon.
- Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag.

- Fornlämningar är skyddade enligt Kulturmiljölagen (1988:950).
- Allemansrätten (inskriven i grundlagen sedan 1994) innebär en begränsad rätt för var och en att färdas över annans mark och tillfälligt uppehålla sig där. Med rätten följer krav på hänsyn och varsamhet mot natur och djurliv, mot markägare och mot andra människor ute i naturen.
- Generellt biotopskydd för vissa mark- och vattenområden enligt 7 kap. 11 § miljöbalken tillsammans med 5 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken. Generellt biotopskydd gäller bland annat för alléer, åkerholmar, odlingsrösen, stenmurar, öppna diken och småvatten i jordbruksmark.
- Enligt miljöbalken 7 kap. 28a § krävs tillstånd för att vidta en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000 områden. Ramsens västra strand, utanför gränsen till naturreservatet, utgör Natura 2000-område.
- I 11 kap. miljöbalken finns bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar. För vattenverksamhet kan det krävas tillstånd eller anmälan. Grävning, muddring, sprängning, anläggande av bryggor, bortledning av ytvatten, markavvattning, dämning eller andra åtgärder inom vattenområdet kan vara vattenverksamhet. Bestämmelser om vattenverksamhet och vattenanläggningar finns också i lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet.
- Ramsen och Trehörningen omfattas av utökat strandskydd som gäller 300 meter från strandlinje och 300 meter ut i vattnet. Bestämmelser om strandskydd finns i 7 kap. miljöbalken 13-18 §. Strandskyddet är en förbudslagstiftning som syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten. Det behövs alltid dispens för nya byggnader inom strandskyddsområde. Det behövs också dispens för anläggningar och åtgärder som kan avhålla allmänheten eller som riskerar att påverka växt- och djurliv. Särskilda skäl enligt 7 kap. 18 § miljöbalken måste finnas.
- Enligt 3 kap. 9 § lagen om skydd av olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättsinnehavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledare efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand och att bevakningen inte kommer till stånd får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.
- En mindre yta i områdets sydöstra del ligger inom ett markavvattningsföretag: Väsby-Mådra tf; båtnadsområde och dike/vall.
- Kommunen har beslutat om lokala ordningsföreskrifter enligt 3 kap. ordningslagen (1993:1617). Föreskrifterna är tillämpliga på offentliga platser inom kommunen och omfattar bland annat bestämmelser kring hundar, bad, camping, ridning med mera.

- Enligt lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, gäller enligt 1 § att hundar och katter ska hållas under sådan tillsyn och skötas på ett sådant sätt som med hänsyn till deras natur och övriga omständigheter behövs för att förebygga att de orsakar skador eller avsevärda olägenheter. Vidare gäller enligt 16 § att under tiden 1 mars-20 augusti ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under den övriga tiden av året ska hundar hållas under sådan tillsyn att de hindras från att driva eller förfölja vilt, när de inte används vid jakt.

Upplysningar

Reservatsbeslutet kungörs på Uppsala kommuns anslagstavla och kommer att finnas tillgängligt i kommunens författningssamling, på kommunens webbplats samt i Upsala Nya Tidning.

Uppsala kommun kan med stöd av 7 kap. 7 § andra stycket miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med reservatets syfte (7 kap. 26 § miljöbalken).

Föreskrifter under C, om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart även vid överklagan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken.

Kommunen ska enligt 2 kap. 9 § miljötillsynsförordningen utöva tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift kan kommunens tillsynsmyndighet enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Miljökvalitetsmål

Kommunen bedömer att en naturreservatsbildning är förenlig med de nationella miljökvalitetsmålen. Naturreservatet bidrar till att uppfylla miljömålet Levande skogar, genom att skyddsvärd skog med inslag av gammal skog undantas från skogsproduktion och får att långsiktigt skydd. Naturreservatet bidrar också till miljökvalitetsmålen Grundvatten av god kvalitet, Levande skogar, Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Ett rikt odlingslandskap, God bebyggd miljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Uppgifter om naturreservatet

Allmänt

Naturreservatet omfattar bland annat Fjällnora friluftsområde och totalt uppgår arealen till cirka 230 hektar, varav cirka 17 hektar vatten. Fjällnora förvärvades 1969 av Uppsala kommun med avsikt att utveckla området till ett friluftsområde. Området ligger 1,5 mil öster om Uppsala och är ett mångsidigt naturområde med höga natur- och friluftsvärden. En större del av föreslaget naturreservatsområde ägs av Uppsala

kommun. Den centrala delen kring Fjällnora friluftsgård ägs och förvaltas av det kommunala bolaget Uppsala kommun Arenor och fastigheter AB.

I Fjällnoraområdet finns höga biologiska värden, främst knutna till skogsmarken och de trädklädda hag- och betesmarkerna. Inom området förekommer arter som är prioriterade ur ett bevarandeperspektiv. Prioriterade naturvärden i Fjällnora är gammal barr och blandskog i blockig miljö med strukturer som sjölgallring och självföryngring samt rik förekomst av döende och döda träd. I området förekommer också lövrik skog och hasselmiljöer, lövbryn och betesmarker. Arter av särskilt intresse i området är bland annat insekter som avlång barksvarthagge, *Corticeus longulus* och asparksnagare *Xyletinus tremulicola*, svamparter som koppartaggsvamp, *Sarcodon lundellii*, bombmurkla *Sarcosoma globosum*, samt lavar som ekpricklav *Inoderma byssaceum* och ekspik *Calicium quercinum*.

Fjällnora är idag ett av kommunens mest frekventerade friluftsområden med möjligheter till friluftsliv året runt. Området kring Fjällnoragården är utgångspunkten för merparten av besöken i naturreservatet. I området kring Fjällnora friluftsgård finns besöksanläggningar av många olika slag, däribland camping, servicebyggnader, bastu och toaletter. I området finns bland annat vandringsleder, badplatser, hundbad, naturlekplats, camping, vintersport och friluftsgård med café. Inom området finns en privat verksamhet på kommunal arrendemark med äventyrsbana och äventyrspark. På vintern anordnas skidspår och skridskoleder.

Administrativa data

Tabell 1 Administrativa data

Uppgift	Information
Naturreservatets namn	Fjällnora
Kommun	Uppsala
Församling	Funbo
NVR ID	2057243
Fastigheter	Fjällnora 2:1, 2:4, 1:2, Funbo-Hovgården 1:17
Markägare	Uppsala kommun, Uppsala Arenor och Fastigheter AB och privat
Förvaltare	Uppsala kommun
Naturreservatets areal	Totalt 195,3 hektar, varav 17,1 hektar vatten.
Fastighetsanknutna rättigheter	Vägsamfälligheter; Fjällnora-Olivedal-Sämtegens samfällighetsförening, Ledningsrätt; Vattenfall Eldistribution AB Fjällnora 2:1 berörs av servitut för avlopp, båtplats, badplats, gångväg, sandtäkt. Funbo-Hovgården 1:17 berörs av servitut för väg, kraftledning, badplats, båtplats. Arrenden för jordbruk, jakt och äventyrsanläggning finns.
Lägesbeskrivning	Reservatet är beläget 4 km sydost om Funbo kyrka. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 1 till beslutet.

Uppgift	Information
Gräns	Reservatet är markerat med skraffering på bifogad beslutskarta, bilaga 1 till beslutet.
Naturgeografisk region	Sveadals sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken (24).
Bedömningar	Naturvårdsprogram för C län 1987: Klass 2. Kommunens naturvårdsinventering 1988–96: Klass II och III. Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering 1998–99: 13 nyckel-biotoper och 10 naturvärdesobjekt, sammanlagt 45 hektar. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län 2006: Värde-trakterna Länna och Funbo
Markslag och naturtyp (ungefärliga arealer)	Äldre barr- och blandskog, (över 100 år) – 78 ha Medelålders barr- och blandskog (40–100 år) – 36 ha Ung barr- och blandskog (<40 år) – 7 ha Lövträddominerad skog på frisk-torr mark – 10 ha Medelåldrig lövsumpskog – 4 ha Frisk till fuktig, delvis trädbärande, betesmark – 13 ha Före detta åkermark, nu vallodling/bete – 16 ha Gräsbevuxen, igenväxande mark – 2 ha Friluftsområde, camping, parkering, vägar – 12 ha Vattenområde och bladvassvegetation – 17 ha

Markanvändning och naturvärden

Skogsmark och kulturlandskap

Fjällnoraområdet har en förhållandevis stor andel äldre skog, över 100 år. I vissa mer svårtillgängliga partier där skogsbruk troligen inte varit så betydande, förekommer det både tall och gran som är 250 år gamla. Den äldre skogen är emellertid huvudsakligen präglad av tidigare markanvändning som skogsbete, plockhuggning och kolning. I skogsbryn mellan slutet skog och öppen mark finns en stor artrikedom. Värdefulla strukturer i brynen är gamla träd, solexponerad ved, buskage och bärande träd.

Barrskog med tall och gran är den vanligaste skogstypen i Fjällnora, men inslaget av lövträd är ofta stort, främst björk och asp. Det förekommer även ek, sälg, lind och hassel. I de äldre skogspartierna finns gott om död ved i olika nedbrytningsstadier. Under senare tid har många granar nyligen dött på grund av torka och barkborreangrepp. Jordbruksmark förekommer i området, dels i anslutning till friluftsanläggningarna vid Fjällnora och i området kring Hovgården. De öppna markerna sköts med bete, slåtter eller vallodling.

Sjöar

Trehörningen är en totalt cirka 1,3 km² stor sjö, varav en mindre del ligger inom gränsen för naturreservatet. Sjön är en sprickdalssjö med klart och fint vatten. Sjöns stränder har ett stort socialt värde och vid friluftsgården i Fjällnora finns en av kommunens mest populära badplatser. På vintern plogas en skridskobana längs sjöns

stränder och bredvid skidskobanan prepareras skidspår. Det är möjligt att hyra kanot vid friluftsgården och det är populärt att paddla i Trehörningen. Naturvårdsintressanta arter i sjön är uddslinke, grovnate, vattenpilört och axslinga. Fiskar som abborre, björkna, braxen, gers, gädda, löja, mört, ruda och sarv förekommer.

Ramsen är också en sprickdalssjö som har ett högt limniskt värde, god vattenkvalitet och en karaktär av orördhet. Skyddsvärda arter som äkta målarmussla och bandnate förekommer. Ramsen är recipient för avloppsvatten från fritidsanläggningen i Fjällnora.

Friluftsliv och besöksanläggningar

Fjällnoraområdet i stort erbjuder en mångfald av olika friluftslivsanläggningar som badplatser, bollplaner, kanotuthyrning, äventyrsbana med mera. Området kan nås med bil, buss och sommartid även tåg. Det finns en större parkeringsplats för bilburna besökare.

Ett mål är att Fjällnora ska kunna vara ett område där förutsättningarna för friluftslivet utvecklas vidare och där friluftslivet gynnas och prioriteras i hela det föreslagna naturreservatet. Det ska finnas möjlighet att skapa nya parkeringsplatser, badplatser, stigar, lekanordningar och liknande friluftsanläggningar, men där hänsyn tas till biologiska värden i området. Skogsområden och annan naturmark i naturreservatet är tillgängligt genom preparerade stigar och leder.

Kulturhistoria

Inom det föreslagna naturreservatet finns två gravfält, ett norr om Pålsundet (Funbo 174:1) och ett nordöst om Käppbacken (Funbo 210:1). Det senare gravfältet är 140 x 25 - 85 meter, i nord-sydlig riktning, och består av 3 rösen och 16 runda stensättningar. Gravfältet vid Pålsundet är 125 x 90 meter, i nord-sydlig riktning, och består av 42 runda stensättningar, 2 rektangulära stensättningar och 1 tresidig stensättning. Vid Käppbacken finns ytterligare fasta fornlämningar i form av tre bronsåldersrösen, (Funbo 209:1, 220:3 och 300), en stensättning (Funbo 220:1) och en skärvstenshöj (Funbo 220:2).

Det äldsta kartmaterialet från Fjällnora är en arealuppmätning från 1689. Namnet Fjällnora fanns inte vid denna tid, utan det hette "Fielfinna". Kartan utvisar Fjällnoras inägomarker med åker och slätterängar. Ängarna och åkervretarna omgavs av gärdesgårdar för att inte boskapen skulle komma in och förstöra gräs och grödor.

I handlingar från 1748 framgår att Fjällnora var "augsmenhemman" åt Lövsta, 6 km väster om Fjällnora, vilket innebar att rusthållaren på Lövsta fick inkassera ränta från Fjällnora för krigstjänsten till häst. På 1800-talet fick gården namnet Fjällnora. På en karta från 1885 framgår ett större dike ned mot Ramsen och att marken är markerad som slätteräng, men indelad i tegar med öppna diken. Åkermarkerna låg på de torrare, högre partierna.

Hovgården har i äldre tider hört till Marielunds herrgård, som ligger på västra sidan av Trehörningen. På en karta från 1862 finns åker och äng utritade och dessa "gammelåkrar" kring Hovgården går än idag att hitta igen även om de delvis varit igenvuxna.

Från Fjällnora är några gamla kolbottnar kända, och vid Kolarkojan norr om friluftsgården återupptogs kolningen 1975 efter att ha varit ur drift i cirka 80 år. Syftet

var att, för skolklasser och allmänheten, kunna visa upp hur kolningen gick till i den uppländska skogsbygden för drygt 100 år sedan.

Ärendets beredning

Kommunens översiktsplan från 2016 anger Fjällnora friluftsområde som ett område med utvecklingsinriktning (S, F) som ett helt, eller delvis, kommunalt förvaltad friluftsområde där naturreservatsbildning pågår eller planeras och har preliminära gränser men skyddas från intrång i avvaktan på att gränser fastställs i reservatsutredningar och beslut.

Fördjupad översiktsplan för Funbo 2011 anger friluftsområdet som skyddsvärd mark och som föreslaget reservat.

Kommunstyrelsen beslutade den 16 juni 2021 att initiera reservatsbildning för Fjällnora. Bakgrunden till beslutet var kommunens övergripande styrdokument för 2021, Mål och budget, som angav att fler naturreservat ska bildas och kompensatoriska naturvårdsåtgärder utföras vid markexploateringar. Ökade ansträngningar ska göras för att skydda värdefull natur, skydda grund- och dricksvatten, säkerställa ekosystem och gynnsam bevarandestatus för hotade arter samt för att bevara, utveckla och stärka ekologiska samband i landskapet. Livsmiljöer för olika arter ska utvecklas och nyskapas i syfte att stärka den biologiska mångfalden i stadsmiljö och på landsbygden. Fler tätortsnära natur- och friluftsområden ska skyddas som naturreservat.

Kommunstyrelsen beslutade i samband med initieringen att överlämna ärendet till Plan- och byggnadsnämnden.

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen. Skötselplanen har tagits fram av Upplandsstiftelsen på uppdrag av Uppsala kommun.

Förslag till beslut och skötselplan för Fjällnora naturreservat har varit ute på samråd under en månad, perioden februari-mars 2022, detta i enlighet med enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Samråd har hållits med berörda myndigheter, sakägare, ideella föreningar med flera samt att ärendet varit på internremiss inom den kommunala förvaltningen. Samrådet har sammanställts i en särskild samrådsredogörelse, där inkomna yttranden ställs samman och där bemötande av synpunkter framgår. Den mest betydande förändringen efter samråd är att privata fastigheter lyfts ut ur naturreservatet samt ytterligare en gränsjustering mot en privat fastighet.

Stadsbyggnadsförvaltningens bedömning och motivering

Att bilda naturreservatet Fjällnora innebär att ett viktigt natur- och vattenområde i Uppsala kommun får ett ändamålsenligt skydd för natur och friluftsliv. Uppsala kommun bedömer att bildandet av naturreservatet Fjällnora är förenligt med gällande översiktsplan.

Stadsbyggnadsförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige i Uppsala kommun beslutar att inrätta naturreservatet Fjällnora enligt upprättade handlingar.

Intresseprövning och överensstämmelse med miljömålen

Uppsala kommun finner att beslutet om att bilda naturreservatet Fjällnora är väl förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser i enlighet med 5 § förordningen (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. Kommunen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken.

Beslutet bidrar till att uppfylla de nationella miljömålen avseende Ett rikt växt- och djurliv, Levande sjöar och vattendrag, Ett rikt odlingslandskap, Levande skogar samt God bebyggd miljö.

Enskilda intressen som berörs är vägsamfälligheter, arrenden och servitut, vilka begränsas marginellt i reservatsbestämmelserna. Kommunen finner att det finns starka allmänna skäl för att inrätta naturreservatet Fjällnora. Kommunen finner vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken att finns skäl för att skydda och bevara områdets friluftsliv- och naturvärden och att besluta om att bilda naturreservat, att förordna om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa upprättad skötselplan.

Hur man överklagar

Den som vill överklaga kommunfullmäktiges beslut ska göra det skriftligt genom besvär till länsstyrelsen. Överklagandehandlingen ska dock lämnas in till kommunledningskontoret som vidarebefordrar ärendet till länsstyrelsen, om den har kommit in i rätt tid. Överklagandet ska vara egenhändigt undertecknad av klaganden eller dennes ombud och ha kommit in inom tre veckor från kungörelse i ortstidning. Handlingarna skickas till: Kommunledningskontoret i Uppsala kommun, 753 75 Uppsala, alternativt via e-post till kommunledningskontoret@ uppsala.se.

Sändlista

Sakägare

Särskild lista

Övriga

Länsstyrelsen, Uppsala län, [uppsala@lansstyrelsen.se](mailto: uppsala@lansstyrelsen.se)

Skogsstyrelsen, [skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se](mailto: skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se)

Naturvårdsverket, [registrator@naturvardsverket.se](mailto: registrator@naturvardsverket.se)

Havs- och vattenmyndigheten, [havochvatten@havochvatten.se](mailto: havochvatten@havochvatten.se)

Försvarsmakten, [exp-hkv@mil.se](mailto: exp-hkv@mil.se)

Sveriges Geologiska undersökning, [sgu@sgu.se](mailto: sgu@sgu.se)

Miljöförvaltningen, Uppsala kommun, [miljoforvaltningen@uppsala.se](mailto: miljoforvaltningen@uppsala.se)

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, [uppsala.krets@naturskyddsforeningen.se](mailto: uppsala.krets@naturskyddsforeningen.se)

Upplands botaniska förening, [upplands.botaniska.forening@gmail.com](mailto: upplands.botaniska.forening@gmail.com)

Upplands Ornitologiska Förening, [info.uof@gmail.com](mailto: info.uof@gmail.com)

Friluftsförbundet i Uppsala, [uppsala@friluftsfremjandet.se](mailto: uppsala@friluftsfremjandet.se)

Sportfastigheter, [info@sportfastigheter.se](mailto: info@sportfastigheter.se)

Stadsbyggnadsförvaltningen, Avdelning gata park natur, Egen regi Drift

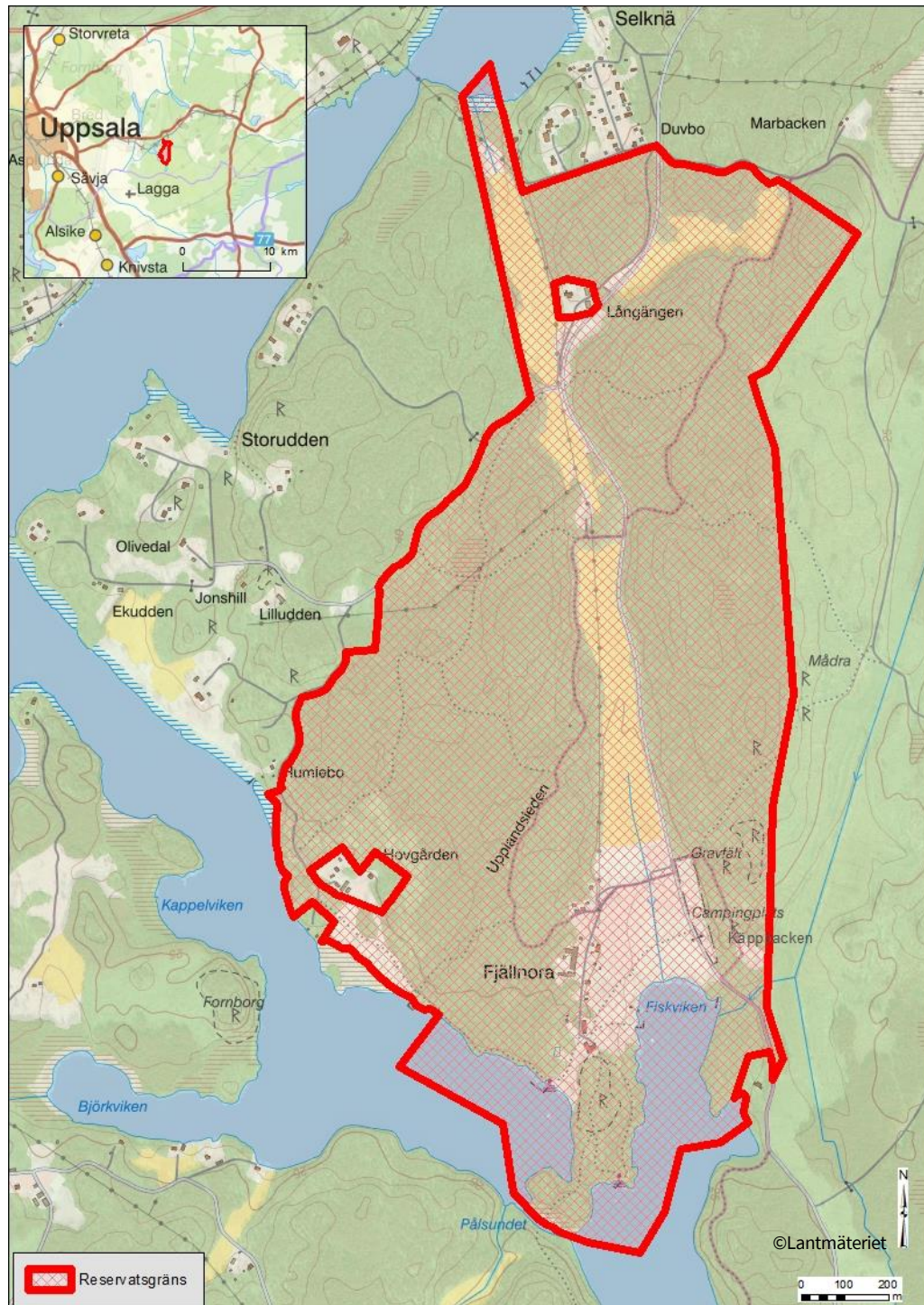

Bilagor

- Bilaga 1 Beslutskarta och översiktskarta
- Bilaga 2 Föreskriftskarta - Jordbruksmark
- Bilaga 3 Föreskriftskarta – Tältning med mera
- Bilaga 4 Skötselplan

Bilaga 1

Beslutskarta och översiktskarta

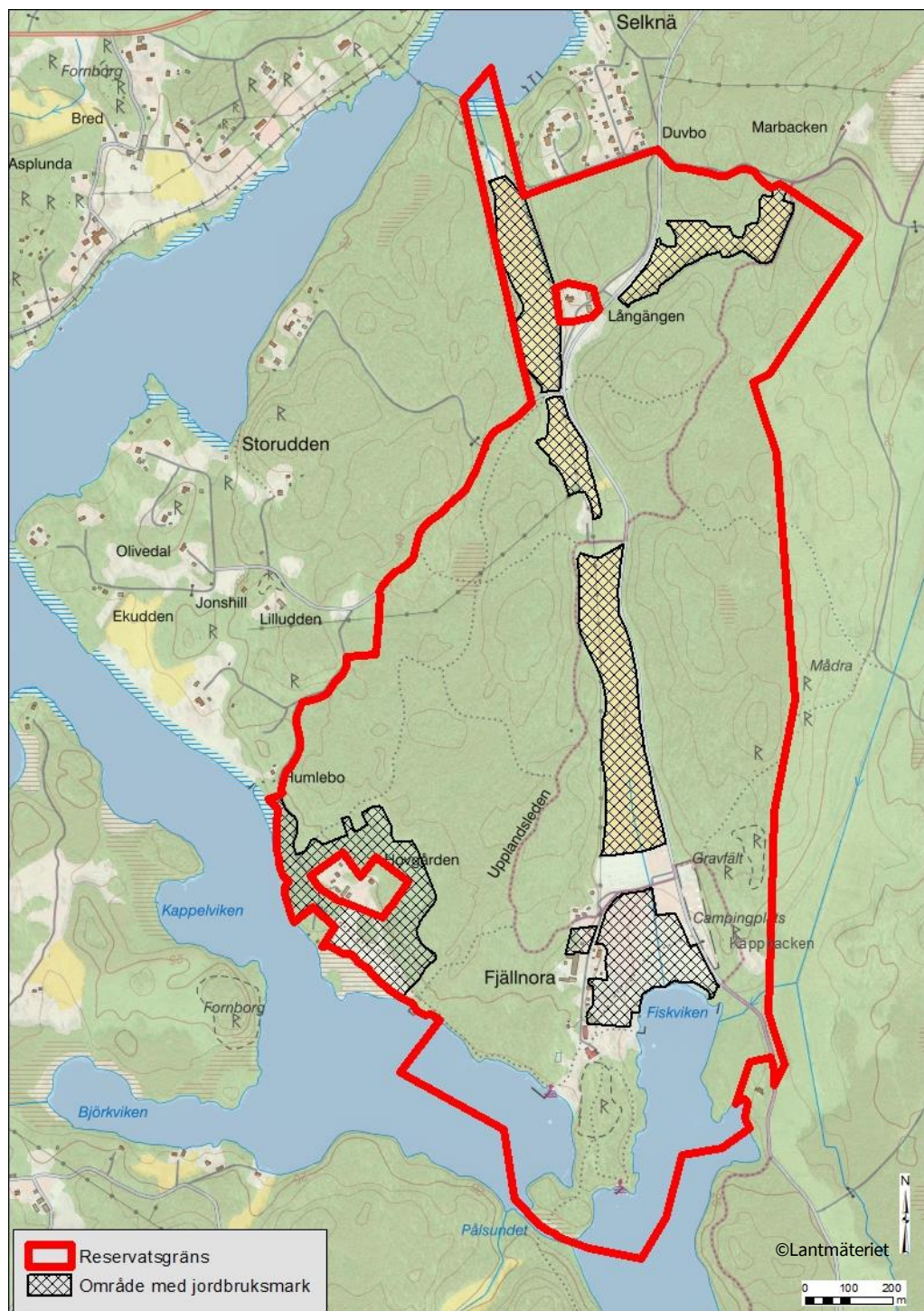

Figur 1 Gräns för naturreservatet.

Bilaga 2

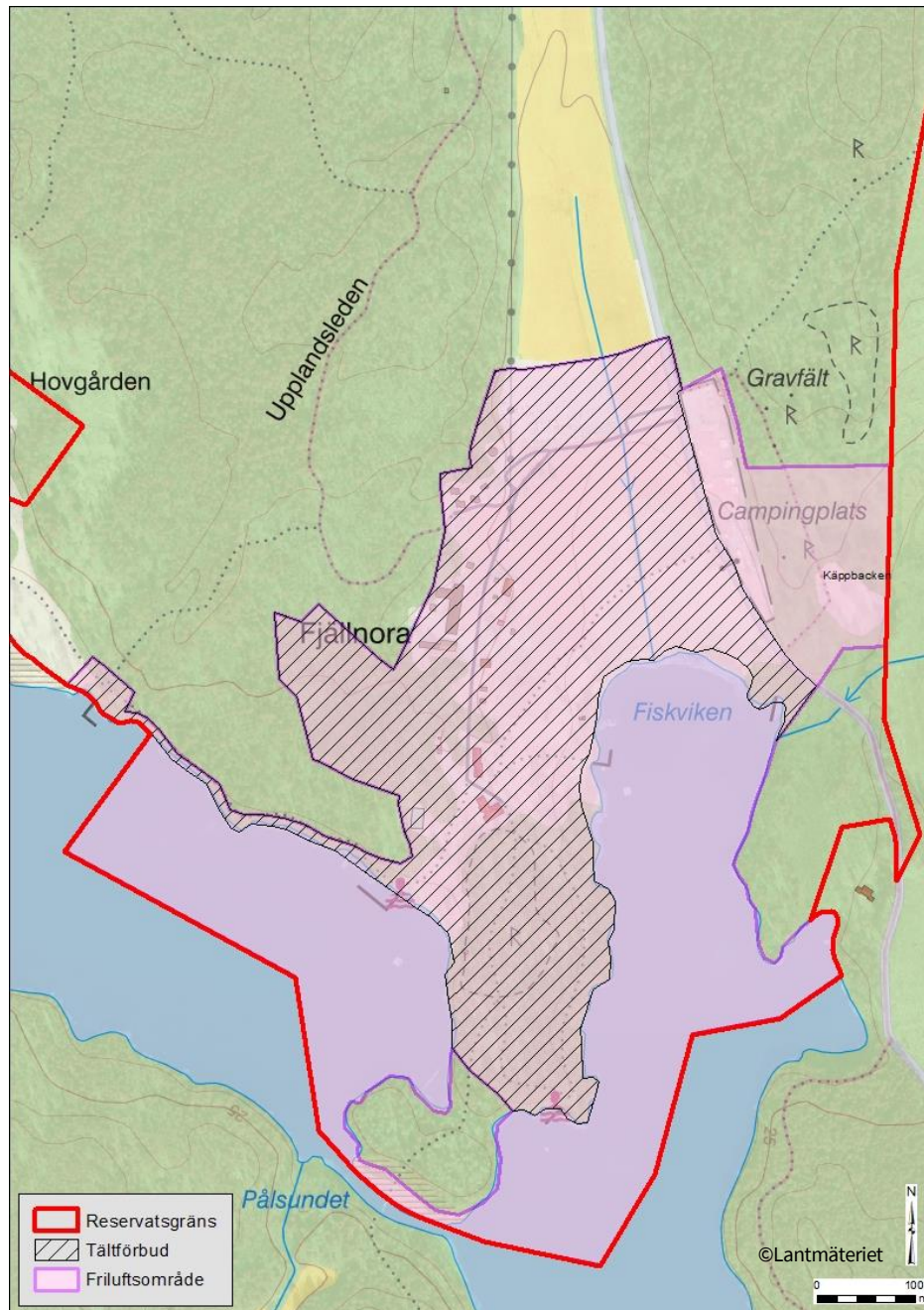
Föreskriftskarta - Område med jordbruksmark

Figur 2 Område där jordbruksdrift bedrivs, föreskrift B7.

Bilaga 3

Föreskriftskarta - friluftsområde och tältning

Figur 3 Område med tältförbud enligt föreskrift C9 samt friluftsområde som omfattas av undantag under D.

Bilaga 4 Skötselplan